

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimis redacției.

Concursuri, inserțiuni și taxele de abonament se trimis administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE OAPTĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 190 Mitrop.

Circular mitropolitan

privitor la convocarea Congresului ordinar pe 17/30 iulie 1916 și zilele următoare. Iar a Congresului electoral pentru alegerea de mitropolit, continuativ pe 23 iulie (5 august) 1916.

În temeiul §-lui 151 din Statutul organic, amăsurat concluzului luat în ședința ținută la 29 ianuarie (10 februarie) a. c. Nr. 29 Mitrop. convocăm și prin aceasta declarăm de convocat Congresul ordinar național-bisericesc al provinciei noastre metropolitane la biserica noastră catedrală din Sibiu pe *duminecă, 17/30 iulie a. c.*, dimineața la 9 ore, în care zi după terminarea ritualelor bisericesti va urma numai decât deschiderea Congresului ordinar, începându-și lucrările conform Regulamentului afacerilor interne.

Toți deputații aleși pentru Congresul ordinar, conform §§-lor 23—24 din Regulamentul afacerilor interne sunt datori a se prezenta, cu credenționalele primite, la deschiderea Congresului și a participa la lucrările acestuia. Cazurile grave de împedecare sunt a se justifica în scris.

În legătură și în continuitate cu Congresul ordinar, conform §§-lor 155—156 ai Statutului organic, — convocăm și prin aceasta declarăm de convocat Congresul electoral al provinciei noastre metropolitane pentru alegerea de mitropolit, tot la biserica noastră catedrală din Sibiu pe *sâmbătă 23 iulie st. v. (5 august) st. n. a. c.* dimineața la 9 ore.

Toți membrii Congresului ordinar premergător, precum și membri aleși ad-hoc din arhidieceză numai pentru Congresul electoral, sunt poftiți conform §-lui 157, punctul 1, a se aduna prealabil în preșeara Congresului electoral adevă *vineri, în 22 iunie st. v. (4 august) st. n. a. c.*, după prânz la 3 ore în biserica noastră catedrală din Sibiu, spre a participa la pregătirile premergătoare Congresului electoral.

Sibiu, din ședința plenară a Consistorului metropolitan, ținută la 11/24 iunie 1916.

Joan J. Papp m. p.,
episcop-președinte.

N. Zigre m. p.,
secretar.

Extras din regulamentul afacerilor interne congresuale.

§. 5. Constituindu-se biroul interinal, ... deputații la apel nominal își prezintă credenționalele la biroul congresual, despre cari se ia în special notiță la Protocol.

Credenționalele se pot prezenta sau în persoană, sau prin alt deputat, sau pe calea postală.

§. 23. Toți deputații aleși sunt datori a se înfățișa pe ziua deschiderii congresului, sau în cazuri grave de împedecare, a-și justifica în scris absentarea; peste tot ei sunt datori a participa punctual la ședințele și lucrările congresului, a primi alegerile, și a împlini misiunile căzute asupra lor, dela cari numai congresul îi poate dispensa.

§. 24. Deputații, cari nici nu-și legitimează absentanța cu probe demne de crezământ, nici nu se înfățișează la congres în depus de cinci zile dela deschiderea lui, se privesc a-și fi depus mandatul, și se dispun alegeri nouă în senzul §-lui 15.

§. 25. Concediu pentru absentarea pe trei zile poate da prezidentul, iar pe timp mai lung numai congresul.

§. 59. . . . . speșele de călătorie se compută numai în proporțiunea, cum stau zilele de prezență cătră întreagă durată congresului.

„Mângăiați poporul!..“

În tipografia arhidiecezană din Sibiu a apărut un volum de Cuvântări bisericesti pe o es-tindere de 321 pagini de Dr. Ioan Lupaș și alți preoți din protopopiatul Săliștei. Din 36 de cuvântări 18 sunt ale părintelui Dr. Ioan Lupaș.

De câțiva ani încoace, spun cuvântătorii în Cuvântul înainte, că, s'au obicinuit a supune unui serios control colegial activitatea culturală și pastorală a fiecăruia dintre dâșii. La început nu va fi fost pe placul tuturor aceasta chemare la opera culturală a misiunii pastorale. Mai în urmă însă văzând foloasele acestei conlucrări, că mai mulți intrară în vederile luminatului lor protopop.

În decembrie 1915 protopopul îndeamnă preoțimea să trimită spre publicare câteva dintre predicele rostite de ei în cursul rășboiului. La acest îndemn stăruiitor au răspuns 14 preoți trimițând spre publicare 48 predici, dintre cari membri comisiunii de cenzurare, au admis 36. Cuvântările aceste sunt dar rolul activității culturale a conferințelor pastorale din tractul Săliștei.

Cetitorii noștri își vor aduce aminte de referada unui preot din alt protopopiat care a asistat la sinodul protopopesc de estimp al tractului Saliște. Acea referadă reoglină admirația unui preot strein despre felul cum s'au introdus și desbătut în sinodul protopopesc din Saliște chestiunile culturale.

Place multora a poză pe urmașii lui Șaguna. Uite aceștia sunt adevărații urmași ai lui Șaguna, cari împlinesc legea dată de el, dau ființă bisericeii naționale.

Cuvântările aceste sunt scrise pentru poporul românesc, pentru sufletul lui sbuciumat în viforul acestui crâncen războiu. Fiecare cuvântare e o icoană a vieții noastre sătești. Cuvântătorii mângăe, întăresc sufletele în credința, speranța și iubirea creștinească, în felul lor de gândire și simțire. Precum odinioară profeții înălțau sufletele spre Sion, așa acești preoți români înălță sufletele spre Sionul românesc.

În fiecare cuvântare se vede cultura românescă. Aceasta cultură le facilitează străbaterea la inima poporului. În cuvântările aceste vedem reunite legăturile sufletești ale preotului român cu credincioșii săi. Așa vedem pe părintele Lupaș pe amvonul bisericii sale, pe amvonul bisericilor din tractul său, la liturgii, la vecernii, la parastase, la maslu de pildă, unde în liber vorbește poporului ca M. Hristos de pe munte, revărsând pretulindeni lumină și căldură în sufletele amorțite de ororile războiului.

Astă primăvară am publicat în »Biserica și Școala« circularul părintelui protopop Mihaiu Păcățian din B. Comloș, de analog cuprins cu a părintelui Lupaș. Indrăzniți eșiți și voi cu lucrările voastre și câți ca voi după voi. Acum e vremea secerișului mântuirii sufletești.

Toți suntem în războiu, toți trebuie să ne luăm partea de eroism din el. Țăranul este adevăratul erou al acestui războiu. Aibă mângăerea că până când el și-a luptat lupta eroică, ai săi au avut acasă un părinte sufletesc, care i-a mângăiat. Binefacerile aceste nu se uită nici când.

Se va forma o nouă societate după războiu. Acum este vremea a se pune temelii pe care să se formeze. Aceasta este actualitatea mare a cuvântătorilor din Saliște.

Păcate sociale.

Cu mare durere trebuie să recunoaștem, că noi astăzi nu posedăm o *literatură religioasă*, așa cum ar pretinde-o aceasta necesitățile vremurilor în cari trăim, deși sf. scriptură și bogatele noastre cărți bisericești sunt arhipline cu cuvinte înțelepte și mângăitoare, cari în zilele triste ce

le trăim ar avea o hotărâtoare influință asupra inimilor omenești. Astăzi putem zice cu tot dreptul, că toți credincioșii noștri, cu puține excepțiuni, cari nu trebuiesc lăsate neamintite, însătoșează după isvoarele credinții, ca cerbul sătos după apa limpede și răcoritoare. Cum se poate deci, ne întrebăm cu mirare, dacă avem atâta material gata din care fără multă osteneală s'ar putea forma zeci de cărți cu conținut religios, că literatura noastră religioasă nu iasă din secetă? Acuma e timpul, ca clerul nostru să se manifesteze, să arete, că ce binefăcătoare este hrana sufletească. Unde sunt profesorii noștri de teologie, unde sunt preoții noștri, pentru ce nu se pun pe muncă? Sunt cu toții aici, dar sunt nepregătiți pentru o atare muncă. Cu brațele încrucișate privesc curgerea vremurilor fără să se poată mișca. Când erau vremuri mai bune, vre-o câțiva oameni de inimă și de o mai înaintată cultură, ai noștri au cerut o grabnică reformare din temelii a seminariilor noastre teologice, simțind parecă că pot veni timpuri grele, când preoțimea cu cultura și instrucția de până acum nu vor putea face față cerințelor timpurilor. Oficialitatea și inteligența noastră ceilaltă au ascultat poate vorbele acestea, dar după ce ele au resunat, și-a văzut fieștecare de treabă, lăsând nevoile bisericeii strămoșești în cărca Provedinții. Și iată spre nefericirea noastră, vremurile grele au venit și preoțimea noastră nu e în stare să-și împlinească datorințele sale așa cum s'ar cere, pentru că nu e pregătită cum se cade. Alte confesiuni și-au pregătit din bună vreme *apologeți, moralști, istorici, predicatori*, iară noi am dormitat sufletește ori ne-am mângăiat cu fraze goale. Scuză vecinică ce ai putut-o s'o auzi așa de des de pe buzele oamenilor conducători a fost, că »nu avem bani«. Până când luxul și beția jupuesc zeci de milioane de pe spatele poporului nostru, biserica și slujitorii ei trebuie să mizereze. *Deci bani avem, numai duh nu avem.* Am comis păcate de moarte și le mai comitem și astăzi, dacă ne mulțumim și pe mai departe să îmbătăm poporul cu laude la orice ocaziune, *în loc să-l facem atent la greșelile-i enorme și la concepția de viață atât de ușuratică și păcătoasă. Scheletul culturii este disciplina.* Viitorul bisericeii și al neamului nostru depinde dela întrebarea, suntem noi în stare și voim să ne dedăm poporul la o disciplină severă, ca acesta venitele sale câștigate cu multă osteneală și trudă să le prefacă în valori culturale și să nu le cheltuiască pe lucruri ne-creștine, ori nu? Istoria ne spune verde în față, că un popor, care nu e în stare să-și regenereze moravurile trebuie să se prăpădească. Legea noastră creștină se bazează pe instituțiunile de cultură și religiune ale vechilor Iudei, dar noi nu ne-am

luat osteneala să studiem cu de-amănuntul istoria acestui popor, din care am putea scoate numeroase învățături pentru viața noastră. Până când moravurile Iudeilor au fost curate și stricte, poporul acesta s'a înălțat și a fost fericit, a trăit zile de plină glorie sub David și Solomon și cât a început să prindă rădăcini tot mai groase în sufletul poporului acestuia *luxul, beția, fătărnicia, nedreptatea* și alte păcate, gloria și fericirea poporului au picat pentru totdeauna în țărină în ciuda tuturor amenințărilor și plângerilor profetice. *Virtuțile și păcatele sociale . u fost totdeauna factorii, cari au decis asupra vieții unui popor nu forțele și evenimentele externe.* Să ne temem deci și să ne punem pe lucru, pentru că istoria se repetază. De sute și de mii de ori ni-s'a dat să auzim, că de biserică ni-e legată viața noastră ca popor. Dară bine pentru D-zeu! dacă e așa, pentru ce nu jertfim pentru dânsa și pentru ce suferim ca poporul să-și jertfească avuția fără nici o socoată în alte părți. Un predicator german zice: »Fundamentul bunei stări a unui popor este Domnul nostru Isus Hristos. Familia în care dominează duhul lui Hristos acolo e pace și bunăînțelegere, înflorind toate virtuțile. Școala cea mai bună este aceea, unde duhul lui Hristos însușește și pe învățator și pe elevii ridicându-le mintea și simțirile către ceriuri. Viața aceluia popor e sănătoasă, unde și stăpânitori și slugi sunt conduși de duhul lui Hristos spre pace și binefacere. Unde lipsește acest duh înalt, oamenii cad în brațele ateismului și ale materialismului. Unde nu mai este frică de D-zeu și unde e indiferență față de legea lui Hristos, *acolo iadul își deschide porțile sale și își trimite duhurile cele rele în familii și în toate păturile sociale.*«

Iată deci, când cerem cu insistență regenerarea duhului în biserică și ridicarea preoției noastre pe o treaptă culturală și materială corespunzătoare timpului în care trăim, nu apărăm interese profesionale, ci chiar interesele de viață ale neamului nostru. Păcatele noastre față de biserică și față de slujitorii acesteia le-a dovedit chiar vremea de acum. Degeaba cerem roade dela pământul pe care nu l'am cultivat. În durerile de astăzi religiunea pentru noi are cele mai slabe cuvinte de mângâiere și îmbărbătare, pentru că iarăși noi am fost aceia, cari în vremurile de pace am pus cel mai puțin pond pe cultura religioasă. Am trecut cu o indiferență păcătoasă pe lângă lăcașul lui D-zeu și ne-am bătut joc de slujitorii ei. Pentru noi preoțimea nu a a reprezentat o forță morală și socială, ci a fost simplaminte o rămășiță a tradițiunii din trecut. La alte confesiuni preoții au fost și sunt și astăzi crescuți cu cea mai mare grije și in-

zestrați cu temeinice cunoștinți în toate privințele, la noi sunt considerați ca ceva malum necesarum. Deie bunul D-zeu, ca zilele de astăzi cu sărăcia lor sufletească să fie o lecție rușinoasă și aspră pentru toți acei fii ai neamului nostru, cari au pus piedeci ori nu au contribuit din toate puterile la înălțarea bisericii și a slujitorilor ei. Astăzi ni-se pune întrebarea serioasă, sunteți popor de viață și de cultură? atunci primul vostru lucru, prima voastră dorință, va fi să vă ridicați biserica și preoțimea, cari să aducă în mijlocul vostru duhul sfânt și curat al lui Hristos, ori nu sunteți și atunci cum zice mai sus citatul predicator german, deschideți porțile iadului și duhurile rele vor munci în familiile și în toate păturile voastre sociale.

N. Găză.

Cântarea noastră bisericească.

Între multele daruri, cu cari Creatorul l'a înzestrat pe om, este și cântarea. Privita din punct de vedere profan, cântarea are puterea de a-l distra pe om; iar din punct de vedere bisericesc, este mijlocul, prin care, ca pe niște aripi ușoare, ne ridicăm la Dumnezeu, care e necuprins de mintea noastră. Din punct de vedere estetic însă și cântarea bisericească și cea lumească sunt chemate a-l nobilita pe om, înțelegându-se dela sine, că influință nobilitară exercită numai cântarea executată estetic. De aceea se susține, că cine știe cânta frumos știe și simți frumos.

De astădată vorbim despre cântarea bisericească. Ea este acel act al lăuntrului nostru, prin care, în modul cel mai viu, ne manifestăm credința noastră internă și simțământul iubirei către Dumnezeu și ne întărim în speranța creștină. De aici urmează, ca cântarea noastră să fie adusă ca o jertfă curată, ca aurul Magilor, cu care dăruiră pe micul Isus și cu tămâia binemirosoare. Și ss. Părinți au hotărât, ca cântarea să se execute cu umilință; cântărețul să nu răcnească, cântarea lui să nu fie o strigare necuviioasă; să nu se opintească peste fire. La acestea ar mai fi de adaus ca cântarea, ca și celelalte acte ale cultului divin, să nu se execute cu lene.

Am experiat, că în bisericile noastre, în cântare, se comit aceste necuviințe: și strigări, și răcnituri și lene. Deosebirea între acestea este, că cele dintâi se fac din exces și inconștiență, cea din urmă este nepăsarea și slujba de mântuială. Mai condamnabilă este fapta din urmă.

Lenea în executarea cântării bisericești, cu necesitate trebuie să iasă la iveală mai vârtos în timpul răsboiului. Ni-s'a subțiat pătura cântăre-

filor, peste tot. Pe cele mai multe locuri cantorii oficioși sunt substituiți cu elemente mai puțin obligate la observarea disciplinei; alții rămași în post, — onoare excepțiilor — după ce floarea credincioșilor nu mai are puțința de a cerceta lă. biserică, par'că se simt mai ușorați de răspundere; destul, că dăinuiesc plângeri asupra cânsării noastre. Într'o comună preotul a trebuit să se plângă superiorității în contra cantorului, că, zice, vin Rușii la biserică și i-e rușine de felul cum se cântă; Învățătorul meu, dela începutul răboiului, s'a înrolat, și postul e substituit prin altă persoană. Înaintea unei sărbători am făcut atent pe cantorul meu, să exerciteze tinerimea în cântare ca să nu greșescă, că vin Rușii la bis. și să nu-și bată joc de noi. „Ce? — i-a fost răspunsul — sălbatecii aceia se pricep la cântare? Nici n'ar trebui să-i primim în biserică, că sunt dușmanii nostri“. »Nu vorbi așa, Domnule, — i-am reflectat — aceia sunt creștini pravoslavnici, măestri în cântare; ei cântă mai bine decât noi și ne judecă. Și de ce nu aș mărturisi, că nici cântarea din biserică mea nu mă satisface.

Acum să lăsăm răboiul, care multe neajunsuri ne-a creat, la o parte și să stăruim asupra întrebării: de ce se observă această lene, fie că e răboiul, în cântarea noastră bisericească? Stăm departe de presupunerea, că răboiul ar fi cauza, ori că aceasta e o aparență numai a prezentului. E cert, că în timp de pace toate lucrurile merg mai bine, dar la noi nici atunci nu merg cum ar trebui. Și cauza, pentru care cântarea noastră bisericească nu se cultivă în măsura și felul recerut, suntem noi și anume: organizația noastră.

Mai demult,

aveau mai mult timp și mai mare dispoziție la instrucția cântării.

Adevărat, că planul de învățământ prescrie cântarea în oarecare măsură, dar aceasta are lipsă de o propunere intensivă ca să aibă succesul dorit de biserică. Corurile noastre, pe unde se susțin, rareori stau în permanență. Pe cele mai multe locuri nu sunt, pentru că ele reclamă jertfă și muncă, și împrejurările nu-i predisun pe oameni pentru acestea. Ne lipsesc mijloacele și — poa'e — înțelegerea, de a desvoltă și cultivă cântarea bisericească în măsura convenită și a-i da rolul de care e posibilă în alimentarea sentimentului religios.

Când constatăm despre noi acestea, de ce să ne mirăm, dacă observăm, că Rușii ortodoxi, prinșonieri de pe la noi, oameni adunați de prin toate meleagurile unei țeri extinse, s'nt în stare a alcătui un cor și cântă atât de perfect și ar-

tistic, încât storc admirația noastră;

În comuna mea, la marele proprietar de pământ, sunt 18 Ruși prinșonieri, aduși la lucrul câmpului. I-am auzit cântând pe stradă, venind dela lucru, marșuri și cântece naționale, atât de frumos, încât tot să-i ascult. Și am dorit să-i cercetez la locuință ca să-i studiez și să aflu, dacă știu cânta în cor și bisericește. Într'o duminică seara, însoțit de un domn, i-am și cercetat și cu ajutorul interpretului, am aflat dela ei ceea ce dorisem. Mi-au cântat cântări lumești și bisericești, precum: herovic ș. a. Și ziceau, că de ar avea note, ar cânta mai multe.

Și m'am ispitit a crede, că Rușii, în adevăr, stăruiesc, ca în biserică lor să se simtească în ceruri. Căci înjghebură unui cor artistic cu adunături de prin toate părțile țării lor, nu te lasă a presupune alta, decât că, acolo, cântarea se propune cu sistem, în toate școalele, ca cel mai puternic mijloc de promovare a religiosității.

Noi ne plângem, că sectele ne răpesc credincioșii, și mai ales, că simțul religios a scăzut atât în popor cât și la intelectuali. Dispozițiile de sanare a răului, luate până acum, sunt numai paliative, dar profilaxia va trebui să vie. Căci, deși în masa credincioșilor noștri sunt cei mai mulți, cari obicinuiți cu formele cultului nostru așa cum, pe cele mai multe locuri, se săvârșesc cu o condamnabilă superficialitate, — nu înțeleg că ar trebui să fie altcum, dar sunt și înțelegători; iar vânătorii de suflete, dela distanță, observă și mai bine. În Anglia, sectarii quekeri au obiceiul, că intrând în templu se aprofundează în meditațiuni, și stau în așteptare, fără de nici o ceremonie, până ce vr'un inspirat începe să predice. Iară dacă acesta nu vine, ei se îndepărtează precum au venit. Dacă pe ei uzul acesta îi satisface, altora li-se pare smințială. Așa stăm și noi cu superficialitatea în cele religioase în fața streinilor.

Biserica ortodoxă a Rușilor are să lupte cu cele mai multe secte. Rascolnicii ramificați li-au dat colosal lucru, de veacuri. Căci pe rătăciți nu-i poți învinge cu una ori cu două. Dovadă, eresia lui Arie, carele nici în fața sinodului ecumenic nu a capitulat. De aceea, precum se vede,

biserica din Rusia pune deosebit pond pe dezvoltarea și întărirea sentimentului religios pe calea cântării bisericești, executată în mod artistic. Știrile ce au transpirat, din războiul actual, până la noi, ne-au dovedit, că ofițerimea e la fel religioasă cu soldații. Acesta e meritul organizării lor bisericești.

Să sperăm, că războiul acesta mare, cu atâta amestec de popoare, va influența și asupra stărilor noastre religioase, în direcție bună. Ocazia e aci, să culegem învățăminte.

Istoria ne servește cu precedente. Răsboaiele Arabilor pentru lățirea Islamului, care a cucerit lumea, dela Perzia până la Spania, pretutindenea au lăsat urmele cultului lor. Mai pe urmă, crucea a invidiat strălucirea semilunei. Și răsboaiele cruciate, cari ținteau la cucerirea dominațiunii politice mai mult decât la câștiguri religioase, au avut de urmare, că au allat secretul pregătirii feluritelor produse industriale dela Arabi, pe cari le-au lătit între popoarele Europei.

Nicolae Crișmariv.

In fața secerișului.

În părțile locuite de Români, secerișul nu se începe de-odată pretutindeni. În zilele acestea se începe secerișul numai în unele părți ale Banatului, urmează apoi celelalte ținuturi dela șes și va ajunge în decursul unei viitoare și în părțile mai muntoase.

Secerișul în anul acesta are o importanță deosebită nu numai economii români, ci pentru economii tuturor țărilor. Cauza o știe toată lumea.

Când dintr'o întâmplare nefericită altă dată, în vremi de pace economii li-se întâmplă să le ardă recolta secerată, aceasta se consideră de daună de foc și economii prevăzători nici atunci nu întârziiau să-și asigure recolta imediat după seceriș. Ba unii și mai prevăzători și-o asigurau contra focului, cât timp eră nesecerată încă, dar aproape coaptă. O datoriau aceasta muncii lor de un an.

Astăzi însă, în acești ani grei de războiu și de încordare economică a toată lumea, același caz de daună de foc cauzat dintr'o întâmplare nefericită, trebuie numit cu drept cuvânt catastrofa economică a celui rămas neasigurat, deoarece nu numai prețurile s'au urcat, ci — ce e mai mult — produsele distruse de flacăra focului, cu greu se vor mai putea înlocui.

Astfel în anii aceștia asigurarea recoltei contra daunelor de foc este o trebuință economică cu mult mai importantă decât în vremile de pace, aceasta nu mai poate lipsi din casa nici unui econom cu judecata sănătoasă.

Însă, precum ne îndreptăm atențiunea astăzi mai încordată asupra cerealelor, cu atât mai mult aflăm de bine să ne ocupăm în legătură cu acestea și de »Banca« noastră de asigurare, fondată, precum se știe, de toate băncile românești (și e bine să nu se confunde cu cealaltă bancă de asigurare, aflătoare tot în Sibiu, Transsylvania), a stat totdeauna gata să servească trebuințele de asigurare ale publicului nostru. O privire peste dările de seamă asupra anilor de gestiune espi-rați, ne arată și în cifre, cât de reale au fost serviciile, ce le a adus »Banca« noastră de asigurare celor daunați sub orice raport de asigurare. Despăgubirile primite de asigurații »Băncii« noastre în cei patru ani trecuți se urcă la suma de aproape un sfert de milion de cor., ceea ce pentru referințele noastre începătoare este o sumă respectabilă. Această sumă ne arată și modul, cum și-a înțeles »Banca« de asigurare menirea ei specială și rostul ei în concertul băncilor noastre românești. Această sumă, precum și suma rezervelor adunate pe seama asigurațiilor ei, rezerve relativ prea bogate pentru acoperirea propriilor obligamente, ne esplică apoi și încrederea publicului nostru față de »Banca« generală de asigurare. E prea adevărat, că dividendele au fost modeste, însă lucrul principal, interesele asigurațiilor, au fost și sunt bine servite.

Aflăm, că în sezonul secerișului »Banca« noastră de asigurare contractează pe seama economii asigurări de recoltă și de nutrețuri chiar și pe timp scurt de 1—2 luni și încă pe lângă plățile unor premii de asigurare abia simțite de economii, căci după cum vedem din tarifele »Băncii«, premiile cari se schimbă după calitatea risicului localului, unde se așează recolta, sunt între 12, până la 60 de fileri pentru suma asigurată de 100 Cor și pe o lună.

Între astfel de împrejurări ne ținem de datorință și noi cu ocaziunea secerișului, să atragem atențiunea economii nostri asupra celor scrise mai sus, indemnându-i să-și asigure recolta secerată, pentru că astăzi urmările lipsei de asigurare sunt pentru economii cu mult prea triste.

Cu clarificări servesc toate agenturile principale ale »Băncii« noastre de asigurare, precum și toate băncile românești de pretutindenea, preoții, învățătorii nostri și alți bărbați de încredere ai »Băncii«, precum și direcțiunea acesteia din Sibiu. La cerere se trimite oricărui econom direct cele de lipsă pentru contractarea asigurării.

Agentura principală din Arad se află în edificiul institutului »Victoria« din Arad, calea Arhiducelui Iosif Nr. 1. (József főherceg ut 1 sz. II em.)

Nr. 10 E. G. B.

Aviz.

Stipendiștii fundațiunii »Elena Ghiba Birta«, prin aceasta sunt provocați, ca până în 18/31 iulie să-și prezinte la subscrisul comitet administrativ, testimoniile dela finea anului școlar es-pirat, — la din contră pe viitor li-se vor sistă stipendiile.

Comitetul administrativ al fundațiunii
„Elena Ghiba Birta“.

CRONICA.

Moarte de erou. În luptele decisive, în luptele pentru viața sau moarte, am început a pierde fii aleși ai neamului. Cruda moarte seceră fără pic de milă și rămâi consternat la știrea deprimătoare, că cutare tânăr abia înflorit, a fost repus de lovitura crâncenă a dușmanului. Astfel abia mai puțând suporta durerea a fost atinsă societatea românească din Arad de știrea sosită zilele aceste. Sublocotenentul Miron Serb dela reg. de infanterie 61, fiul majorului Miron Serb dela același regiment și nepotul asesorului consistorial ref. Gherasim Serb, luptând pe câmpul de onoare pentru tron și patrie, la 16/29 iunie a. c. atins de gaz asfixiant, a murit moarte de erou în etate de 19 ani împliniți.

Glia străină acopere acum pe neuitatul tânăr, iar noi ce putem face ceva mai bun, decât cu durerea în suflet, să transmitem familiilor îndoliate condolențele noastre sincere

Concurse.

Conform cu decisul *Ven. senat al fundațiunii Nicolae Zsiga din Oradea-mare*, se publică concurs pentru ocuparea a 2 (două) locuri vacante gratuite în internatul fundațiunii.

La acest beneficiu pot reflectă studenți români gr.-or., cari la 1 sept. n. a. c. vor fi înscriși și vor urmă ca elevi ordinari la vre-o școală din loc, spre care scop rugările — ajustate cu: 1. Estras de botez (matricula bis), provăzut cu clauzula de acum a parohului local. 2. Testimoniu școlar de pe anul 1915/16. 3. Atestat de revaccinare. 4. Atestat de paupertate vidimat și de parohul local — au a se înaintă până la 1/14 august a. c. incluzive, la subscrisul președinte — protopop tractual — în Oradea-mare.

Tot până la acest termin au a se înaintă președintelui senatului rugările — cu atestatul ultim școlar — acelor școlari români gr.-or., cari pentru anul viitor școlar ar dorî să fie primiți în internatul Zsigaiian cu taxă de întreținere, care în vederea scumpetei pentru anul școlar se fixează cu 800 cor. Această taxă, cu consenzul președintelui, se poate solvi și în rate, însă are a se solvi taxa întreagă în anul școlar, fără pri-vire la timpul petrecut în internat. Elevii interniști au

a se supune disciplinei internatului și primesc pe lângă pază bună, vîpt, cvartir, luminat, încălzit, scaldă și spălat.

Afară de taxa fixată, fiecare elev are a solvi taxă medicală de 10 cor. anual. Elevii au a-și aduce haine de pat, de purtat și albituri în număr corespunzător.

Oradea-mare, din șed. senatului fundațional, ținută la 16/29 iunie 1916.

Andrei Horvath m. p.
protopop, preș. senatului.

Georgiu Papp m. p.
as. cons., notar

—□—

1—3

În urma încuviințării Veneratului Consistor eparhial din Oradea-mare No. 571B1916 prin aceasta se publică concurs nou pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa I (primă) B. Forău-Prisaca din proto-prezbiteratul Beiuș, cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Casa parohială; 2. Pământ parohial arător de nouă cubule și fâneațe de trei cubule; 3. Bir preotesco dela fiecare casă o măsură (vică) de cucuruz sfărmat; 4. Stolele îndatinate; 5. zile de lucru cu mână pe an 100 sau una coroană de zuași; 6. întregirea dotațiunii dela stat.

Alesul e îndatorat a catehiză la școala elementară fără altă remunerație.

Cei ce doresc a reflectă la aceasta parohie sunt poștiți a-și înaintă recursurile lor, ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din B. Forău-Prisaca, oficiului protopopesc gr. orientala din Beiuș (Belényes) având a-se prezentă în vre-o Duminecă ori vre-o sârbătoare, cu observarea §-lui 33 din „Regulamentul“ pentru parohii, la sf. biserică din B. Forău-Prisaca, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Moise Popoviciu adm. ppsc.

—□—

1—3

În temeiul ordinului Ven. Consistor Nr. 1436/1916 se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante din Hodoni, protopopiatul Vinga, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Beneficiul împreunat cu aceasta parohie este următorul:

1. Uzufuctul sesiunii parohiale în estenziunea ei de astăzi.

2. Birul parohial și stolele legale.

3. Uzufuctul unei case bisericesti, pentru care însă alesul va aveă să răspundă cassei bisericesti o chirie anuală de 200 cor. solvibilă în 2 rate semestrale.

4. Eventuala întregire a dotațiunii din vistieria statului, pe care însă comuna bis. nu o garantează.

Alesul va aveă să supoarte toate dările după beneficiul său. Dările publice după casa bis. din punct 3 cade dinpreună cu reparaturile trebuincioase în sarcina parohiei.

Alesul este obligat a providea catehizațiunea la toate școalele din localitate fără a-și formulă pretenziune la vre-o remunerațiune specială.

Parohia este de clasa I. și deci dela reflectanți se pretinde cvalificațiunea prescrisă și normată pentru atari parohii în concluzul Ven. Sinod eparhial Nrul 84/1910 II. 1.

Recursurile ajustate cu documentele recerute în original, (estras de botez, atestat de apartinență, testimoniu de pe cl. VIII. și de maturitate, absolutoriu teologic și test. de cvalificație preotescă, atestat de moralitate și eventuale atestăte de serviciu) adresate co-

mitetului par. din Hodoni au să fie înaintate P. On. Oficiu protopopesc al tractului Vinga cu sediul în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros). Recursele înaintate după expirarea termenului concursual nu se vor lua în considerare. Reflectanții vor avea să se prezinte în termenul concursual — cu observarea §-lui 33 din Regulamentul p. parohii — în biserica din Hodoni spre a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și oratorie.

Dat în ședința com. par. gr. ort. din Hodoni, ținută la 31 maiu (13 iunie) 1916.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. ppbiteral.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător vacant la școala confesională ort. română, din Ianova (Temesjenő) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia: „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 1000 cor.
2. Locuință corăspunzătoare cu $\frac{1}{2}$ intravilan și $\frac{1}{2}$ extravilan pentru cari alesul e dator a suporta însuși darea.

3. Spese de conferință 20 cor.

4. Scripuristică 10 cor.

5. Dela înmormântări 1 cor., iar dela alte funcții cantonale la cari va fi poftit în afară de biserică stola obicinuită. Alesul va avea să provadă cantoratu în biserică fără altă remunerațiune. Cei ce știu conduce corul vor fi preferiți.

Ajutorul de stat pentru întregirea salariului conform art. de lege XVI: 913 s'a încuviințat sub Nrul 97.316 ministerial. Recursele ajustate cu: a) estras de botez din matricula bisericească; b) Diploma de învățător; c) certificat de apartinență; d) declarație relativă la obligamentul militar; și e) eventuale atestate de serviciu sunt a se înainta P. O. Oficiu protopresbiteral gr. ort. rom. Timișoara în (Temesvár Gyárvaros), iară reflectanții vor avea a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sfânta biserică din Ianova (Temesjenő) pentru a-și arăta desteritatea în cant tipic.

Dat în ședința comitetului parohial ort. rom. la 7/20 iunie 1915.

Tanasie Chida
prezident. com. par.

Melentie Șora
notar al com par.

In conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. protopopesc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala noastră confesională ort. română din Suiugd (Szúnyogd), se publică concurs, cu termen de 30 zile, dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Cvartir liber cu grădină de legume; 2. Pământ 13 iug. parte arător parte fânaș valorat la 200 cor.; 3. Dela 100 Nre de casă a 2 cor. = 200 cor.; 4. Dela 100 Nre de casă câte una vică de bucate ori prețul. 5. Stolele îndatinat. 6. Întregirea dela stat. Alesul poate răscumpără naturalele dela parohie cu 600 cor.

Alesul va solvi darea după pământ. Curățirea și încălzirea salei de învățământ cade în sarcina parohiei. Pentru conferință taxa staverită.

Alesul este îndatorat a conduce strana, să instrueze școlarii în cântările bisericesti, să-i conducă în dumineci și sârbători la sf. biserică, să provadă cantoratul în și afară de biserică.

Reflectanții sunt poftiți a-și înainta rugărilor ajustate cu documentele de lipsă, în termenul regula-

mentar la M. On. Of. protopopesc din Oradea-mare, având a se prezenta și la sf. biserică din loc spre a se arăta poporului.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Andrei Horvath* protopresbiteral Orăzii-mari.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școala confesională gr.-or. rom. din Fiscut (Temesfűskut) tractul Lipovei în nex cu ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 296/1916 se publică de nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt;

1. În bani gata 1060 cor.

2. Cortel liber în edificiul școalei, cu grăbină de 200 stânjini².

3. Spese de conferință în senzul concluzului Ven. Sinod eparhial 91/1914.

4. Pentru scripturistică 10 cor.

5. Dela înmormântări unde va fi poftit 80 fileri.

6. Întregirea salariului se va cere dela stat, carea este asigurată prin rezoluțiunea Ex. Sale Dlui ministru cu Nr. 94987/1913.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței învățătoresci se va îngriji învățătorul, iar de curățirea externă și de a salei de învățământ comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat, să conducă strana, să conducă și supravegheze școlarii la sf. biserică în dumineci și sârbători și alte funcțiuni liturgice fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze recursele lor adresate comitetului parohial din Fiscut (Temesfűskut) pe calea Prea Onor. Oficiu protopopesc a Lipovei (Lippa) ajustându-le cu următoarele documente originale:

a) Extras de botez din matricula bis. și de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, d) declarație privitor la serviciul militar, încât este asentat și a făcut anul de voluntar, ori nu, — având a se prezenta sub durata concursului în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial gr.-or. rom. din Fiscut, ținut la 1/14 septembrie 1914.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu *Fabriciu Manuilă* ppresb. insp. școl.

—□—

2—3

În temeiul ord. Ven. Consistor de sub Nr. 4941/915 pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă bolnavul preot Panteleimon Ardelean din Dubești, tractul Belinț, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“, socotit dela datul de față.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Două din trei părți a sesiei parohiale.

2. Jumătate din venitele stolare legale și

3. Jumătate din birul parohial legal.

Reflectanții, cari trebuie să aibă cvalificație pentru parohii de clasa I., sunt poftiți a-și așterne petițiile concursuale comitetului parohial din Dubești, în termenul concursual, pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Belenceze, Temes-megy), instruate conform normelor în vigoare provăzut și cu atestat despre eventualul serviciu prestat ca preot ori învățător și a se prezenta pe lângă observarea strictă a §-lui 33 din

Reg. pentru parohii, într-o Duminică sau într-o sârbătoare în s. biserică din Dubești, spre a-și arăta desterea în cântare și în tipic, eventual în oratorie și în săvârșirea serviciului divin.

În lipsă de reflectanți cu cvalificațiune de clasa primă, se vor admite și recurenți cu cvalificațiune de clasa II-a, iar în lipsa acestora și cei cu cvalificațiune de clasa III-a.

Alesul e dator să plătească dările și ecvivalentul după pământul ce-l beneficiază și să catehizeze la școala de acolo fără altă remunerație.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

2—3 gr.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. rom. din *Ohabasârbească* (Răczsabad), tractul Lipovei, devenit vacant prin pensionarea învățătorului *Andrei Șandru*, pe baza ord. cons. Nr. 1488/916, se publică de nou concurs, cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata în senzul art. de lege XVI. din 1913 dela comuna bisericească până la suma 1792 cor., iar competențele dela aceasta sumă în sus sunt asigurate dela stat cu rezoluțiunea ministerială de sub Nr. 155412/913.

2. Cortel liber în edificiul școalei și grădină aparținătoare.

3. Spese de conferință 20 cor.

4. Pentru scripturistică 10 cor.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței învățătoresci se va îngriji însuș învățătorul, iar de curățirea externă și de a salei de învățământ comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze școlarii în cântările bisericești să-i conducă și supravegheze la sf. biserică în dumineci și sârbători și alte funcțiuni liturgice fără altă remunerațiune.

La concursul de față sunt admise a reflecta și învățătoare — femei — diplomate pentru posturi învățătoresci, cari la caz de s'ar alege, vor fi îndatorate să plătească cantor în locul lor, din salariul ce beneficiază ca învățătoare.

Reflectanții sunt poștiți să-și înainteze recursurile lor în termenul concursual P. On. Oficiu protopopesc din Lipova (Lippa) adresate comitetului parohial din *Ohaba sârbească* și ajustate cu următoarele documente originale: a) estras de botez din matricula bis. și de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, d) declarație privitor la serviciul militar încât este asentat și a făcut serviciul militar ori nu, — având a se prezenta sub durata concursului în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. bis. din loc, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial din *Ohaba sârbească* ținută la 25 august (7 sept.) 1915.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual *Fabriciu Manuila* inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a *Prăjești* cu filia *Donceni*, vacantă prin moartea preotului *Petru Lazar*, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în org. of. „Bis. și Școala“.

Emolumente:

1. Sesia parohială (în *Prăjești* 12 jugh. cat., în *Donceni* 8 jugh. cat.)

2. Birul legal.

3. Stolele legale.

4. Casa parohială.

5. Eventuala întregire de stat, pe care parohia n'o garantează.

6. Beneficierea unui intravilan în *Donceni*.

Alesul are să plătească contribuția după sesia parohială și are să catehizeze fără altă remunerație.

Reflectanții au să-și prezinte recursurile adresate comitetului parohial și ajustate conform regulamentului — și cu atestat de serviciu — oficiului ppbiteral din *Buteni* și au să se prezinte în termenul concursual în s. biserică de *Prăjești*, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *F. Roxin* ppbiter.

—□—

3—3

În tenoarea rezoluțiunii Ven. Consistor diecezan cu Nr. 2407/1916, se publică concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională ort. română din *Ilteu* (Ilto), tractul *Mariaradna*, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata din lada cultului 600 cor., dela aceasta sumă în sus salariul e asigurat dela stat cu rezoluția ministerială Nr. 77357/1911.

2. Cortel liber în edificiul școalei și grădină aparținătoare.

3. Spese de conferințe 20 cor.

4. Curatorat 20 cor.

5. Scripturistică 4 cor.

6. Prețul alor 8 stângini de lemne, din cari 3 sunt pentru școală à 22 cor. = 176 cor.

7. Dela înmormântări unde e poștiit 1 cor., iar cu liturgie 2 cor.

De curățirea internă a locuinței învățătorului se va îngriji învățătorul, iar de curățirea externă și a salei de învățământ comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze școlarii în cântările bisericești, să-i conducă la sfta biserică în dumineci și sârbători, să conducă corul bisericesc și să facă socoțile culturale fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt poștiți să-și înainteze recursurile lor în termenul concursual P. O. Oficiu protopresbiteral din *Mariaradna*, ajustate și cu declarația privitoare la serviciul militar încât este asentat și a făcut serviciul militar ori nu, apoi cu atestat de apartinență și cu documente despre eventualul serviciu de până aci, — având a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Giulescu*, protoprebiterul *Radnei*.

—□—

3—3